

1) Zsidó vallás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Dávid b) Mózes c) Noé d) Salamon

Klodvig	Kis Pippin	Nagy Károly
b, g	d, h	a, c, e, f

2) Frank uralkodók (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

3) Középkori magyar történelem (Összesen 4 pont.)

- a) 1. istenítélet, 2. tettenérés (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható; a válaszok fordított sorrendben is elfogadhatók.) (Elemenként 0,5 pont.)
b) Ez biztosítja a szigorú bírói ítéletet / Nagyobb bajnak tartja a törvényt a bűnös elengedését, mint az ártatlan büntetését. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)
c) (Az ország középső részén) megszilárdult földbirtokviszonyok / magántulajdon / vármegyeyrendszer elől menekültek (a peremterületekre) / Nem akartak szolgáskorba süllyedni. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)
d) 1077, 1095 (Elemenként 0,5 pont.)

4) Jobbágyság helyzete (Összesen 4 pont)

- a) 1. kapuadó 4. (rendkívüli) hadiadó (A helyes válaszok latin nyelvű megfelelője is elfogadható) (Elemenként 0,5 pont.)
b) 1. 18 3. 30 (Elemenként 0,5 pont.)
c) (Földesúri) terheik egységessé váltak. / Kialakult az egységes jobbágyság. (Tartalmilag azonos, más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)
d) 1351 (1 pont)

5) Nagy földrajzi felfedezések (Összesen 4 pont.)

- a) A: azték, C: inka (Elemenként 0,5 pont.)
b) 1. Spanyolország 2. Portugália (Elemenként 0,5 pont.)
c) acél / vas fegyverek / páncél,
- ló,
- betegségek / járványok / himlő,
- helyi szövetségesek
(Bármely két tényező elfogadható, tetszőleges sorrendben, a helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más helyes válasz is elfogadható.) (Elemenként 1 pont.)

6) Rákóczi-szabadságharc (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) pénzhiány / kevés adó folyt be
b) jobbágyság és nemesség ellentéte / rendi jogok fenntartása.
c) függés XIV. Lajos támogatásától / a spanyol örökösödési háború eredményétől
d) a kuruc hadsereg fegyelmetlensége / elavult szerkezete / harcmodor (A helyes válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más helyes válasz is elfogadható.)

7) Napóleon (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

- a) A: Habsburg Birodalom / Ausztria, B: Poroszország, C: Oroszország, D: Lengyelország / Varsói Nagyhercegség (A helyes válaszok más történetileg és földrajzilag pontos megfogalmazásban is elfogadhatók.)
b) 3., 1., 2., 4.

8) 1848/49-es szabadságharc (Összesen 4 pont.)

Az idézet betűjele	A település, amelyhez a forrásban aláhúzott helyszín köthető	A település sorszáma a térképen	Az forrásban leírt csata időpontja (év, hónap, nap)
a)	Pákozd / Sukoró (0,5 pont)	2. (0,5 pont)	1848. szeptember 29. (1 pont)
b)	Isaszeg (0,5 pont)	4. (0,5 pont)	1849. április 6.
c)	Komárom (0,5 pont)	1.(0,5 pont)	-----

9) Cigányság a dualizmus korában (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) előítéletes állítás: A cigányok nem szeretnek dolgozni.
cáfolat: A cigányok többségének van munkája / csak kisebbségének (7,5%-ának, a háztartásbeliekkel együtt 17,9%-ának) nincs munkája.
- b) előítéletes állítás: A cigányokra jellemző(bb) a bűnöző életmód.
cáfolat: A cigányok között kevesebb elítélt bűnöző volt, mint az országos átlag.
- c) előítéletes állítás: A cigányok vándorló életmódot folytatnak.
cáfolat: A korszakban csak a cigányok töredéke (kb. 3%-a) vándorolt.
(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, amennyiben a három előítéletre – „dologtalanság”, „bűnözés”, „vándorlás” – utalnak és azokat az adatok alapján cáfolják.)

10) Világgazdaság (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Kérdések	1. grafikon	2. grafikon	mindkettő	egyik sem
a) Nőtt vagy csökkent az USA ipari termelése?	x			
b) Németországhoz képest nagyobb vagy kisebb az USA ipari termelése?		x		
c) Nőtt vagy csökkent a világ összes ipari termelése?	x			
d) Mekkora értékű volt a világ összes ipari termelése?				x
e) Nőtt vagy csökkent Németország ipari termelése?				x
f) Nőtt vagy csökkent a négy legjelentősebb európai nagyhatalom részesedése a világ ipari termeléséből?		x		

11) Két világháború közötti magyar gazdaság (Összesen 4 pont.)

- a) élelmiszeripar (0,5 pont)
- b) textilipar (0,5 pont)
- c) villamosenergia-termelés (0,5 pont)
- d) gépipar (0,5 pont)
- e) az élelmiszeripar termelésének visszaesése, a gabona árának zuhanása (Elfogadható még: a gépipari termelés / mezőgazdasági gépgyártás visszaesése.) *(Tartalmilag hasonló, más helyes válaszok is elfogadhatóak. A helyes válaszok bármilyen sorrendben elfogadhatóak.)*
(Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- f) A gabona ára nagyobb mértékben csökkent, mint az iparcikkeké. vagy Növekedett a különbség a mezőgazdasági termények és az iparcikkek ára között. *(Tartalmilag hasonló – a mezőgazdasági és ipari árakat összehasonlító –, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

Nyugati és keleti kereszténység (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a nyugati és a keleti kereszténység közti különbségeket mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. világi hatalomtól való függés mértéke, nemzeti egyházak létrejötte).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a nyugati és keleti kereszténység 1054-ben vált el egymástól, központjaik Róma, ill. Konstantinápoly / Bizánc.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. pápa, császár, ortodox, római katolikus.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. a bizánci császár az egyház tekintélyének megerősítésére törekszik, a császár a hittételek védelmét ígéri), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. keleten a császári hatalom befolyása alá került/alatt maradt az egyház). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. bevezetik a bolgár nyelvet az egyházban, bolgár egyház önállósodási igénnyel lép fel, megszerzik a pátriárkai rangot, a bolgár uralkodó jelentős szerepet tölt be a folyamatban), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. önálló/autokefál/nemzeti egyházak jöttek létre keleten).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a nyugati és keleti kereszténység közti főbb különbségeket, valamint feltárja ezek okait. T Rögzíti, hogy a nyugati / katolikus egyház feje a római pápa, és a nyugati egyházzal kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nyugaton a latin az egyház nyelve, a volt Nyugat-római Birodalom területe tartozik az egyházhoz, sikeres térítést folytatnak Észak- és Közép-Európában, az egyház egyetlen fejévé válik a pápa, nyugaton egységes maradt / egységesült az egyházszerkezet, az egyház függetlennedni próbált a világi hatalomtól). T Rögzíti, hogy a keleti / ortodox egyház feje (eredetileg) a konstantinápolyi pátriárka, és a keleti egyházzal kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. keleten a görög volt az egyház nyelve, a volt Kelet-római Birodalom területe tartozik az egyházhoz, térítést folytatnak Dél- és Kelet-Európában, a pátriárkák egyenrangúak). T Rögzíti valamely más, az egyház működésével vagy szervezetével kapcsolatos tény (pl. az aktív munkának nagy a szerepe a nyugati szerzetességben, nincs / csak korlátozottan van cölibátus keleten, eltérőek a templomépítési sajátosságok), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nyugati szerzetességnek nagyobb szerepe volt a technikai / kulturális fejlődésben, az egyházi vagyonszerepe keleten kisebb, a két egyház között kulturális határvonal húzódtott). <i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

Kapitalista világgazdaság (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kapitalista világgazdaság kialakulását ismerteti és elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be az új gazdasági jelenségeket. Az elemzés feltárja a kialakuló világkereskedelem hálózatát. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a kapitalista világgazdaság 1492 / Amerika felfedezése / a nagy földrajzi felfedezések után kezdett kialakulni, és legalább két fontos földrajzi térséget helyesen megnevez (pl. Karib-szigetek, Nyugat-Afrika, atlanti partvidék / Északnyugat-Európa, Balti-tenger, Földközi-tenger, Spanyolország).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. újkor, tőke, gazdaság. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. világkereskedelem, gyarmat, rabszolga, manufaktúra, ültetvény, hitel.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. a rabszolgák főleg Nyugat-Afrikából származtak, jelentős részüket a Karib-szigetekre hurcolták), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az ültetvények munkaerejét biztosították, a rabszolga-kereskedelem hatalmas üzlet volt, három kontinens gazdaságát kapcsolta össze). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. az első tőzsde Németalföldön jött létre, a tőzsdén kezdetben áruval kereskedtek, a távolsági kereskedelemben megjelentek az olcsó tömegtermékek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a tőzsdén később részvényeket forgalmaztak, a tömegtermékek megjelenésének oka a termelés gazdaságosabbá válása / a piac bővülése volt). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. a velenceiek Levantén nem jutnak áruhoz, a portugálok közvetlenül Indiával / a Távolság-Kelettel kereskednek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a levantei kereskedelem / Észak-Itália hanyatlani kezdett, a portugálok gyarmatokat/kereskedelmi telepeket létesítettek Ázsiában). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. megindult a gabonaexport Dél / Nyugat-Európába, folytatódott a nyersanyagexport Kelet-Európából), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Hanza-kereskedelem forgalma bővült, kialakult az európai munkamegosztás).	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó feltárja a kapitalista világgazdaság kialakulását, és bemutatja az új gazdasági jelenségeket. T Meghatározza a kapitalizmus valamelyik lényegi tényezőjét (pl. a termelőeszközök zöme magántulajdonban van, a termékek a piacon cserélnek gazdát, a termelés haszon reményében folyik, a hasznot / megtakarításokat tőkeként fektetik be), és megállapítja, hogy ez a gyarmatosítás/a tengerentúli piacok feltárása miatt vált uralkodóvá; vagy rögzíti, hogy Amerikában spanyol (és portugál) gyarmatok jöttek létre, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel új piacokat nyitottak meg, megkezdődött az európai kivándorlás, a gyarmatokon ültetvényes gazdaság működött). T Rögzíti, hogy a beáramló nemesfém árforradalomhoz / inflációhoz vezetett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az áremelkedés ösztönözte a termelést, Spanyolország csak kezdetben profitált a nemesfémek megszerzéséből). T Rögzíti, hogy a kapitalista világgazdaság centruma az atlanti partvidék lett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel magyarázható Németalföld / Anglia gazdasági felemelkedése, kikötővárosok jelentősége megnőtt, a hajózási technika fejlődött). T Rögzíti, hogy megjelentek a manufaktúrák, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. bevezették a munkamegosztást, a manufaktúrák tőkés vállalkozásként működtek, olcsó tömegtermékek gyártását tették lehetővé). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.	0-8

	A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

Bolsevik ideológia

(rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a bolsevizmus ideológiáját és programját mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a bolsevik párt magát a társadalom élcsapatának tartotta, amelyek előbb a polgári, majd a proletár forradalomba vezeti azt).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a bolsevizmus a XIX–XX. század fordulójának Oroszországában alakult ki, vagy utal az 1905-ös / 1917-es forradalmakra.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. bolsevik, forradalom, proletár, tőkés.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti az első forrás valamely lényegi elemét (pl. Lenin az elmélet jelentőségét hangsúlyozza, a munkásmozgalom / szociáldemokrácia nemzetközi mozgalom, a bolsevikok élcsapatként tekintettek magukra), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bolsevikok világforradalomra törekuszenek, tudományos elméletnek tekintik ideológiájukat, a társadalom erőszakos átalakítására törnek). T Rögzíti a második forrás valamely lényegi elemét (pl. Lenin szerint a polgári forradalmat támogatni kell, a burzsoázia nem viszi végig következetesen a forradalmat, a burzsoázia támaszkodhat a régi rendre), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ebből az elvből nőtt ki a permanens forradalom lenini elmélete, a polgári forradalom után proletárforradalmat akart, ezért támogatták 1905-ben / 1917ben kezdetben a forradalmat).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a bolsevik programot, valamint feltárja az alapjául szolgáló ideológiát. T Rögzíti, hogy a bolsevikok az orosz szociáldemokrata párt egyik csoportja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nevük többséget jelent, szemben állnak a mensevikekkel, a bolsevikok a radikálisabb irányzat, más néven kommunisták). T Rögzíti, hogy a bolsevizmus marxista / kommunista politikai irányzat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. céljuk a magántulajdon felszámolása, az osztályok nélküli társadalom megteremtése, a proletárdiktatúra). T Rögzíti, hogy a bolsevikok vezetője Lenin, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Marx munkásságának továbbfejlesztése, emigrációba kényszerül, 1917-ben hatalomra jut) vagy rögzíti a bolsevik részvételt az 1905-ös / 1917-es forradalomban, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. 1905-ben polgári forradalom tör ki, a forradalmat végül leverik, 1917-ben újra polgári forradalom tör ki, a bolsevikok átveszik a hatalmat, polgárháború tör ki). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

. Szövetségi rendszerek (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a szövetségi rendszerek kialakulását ismerteti és elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be az ebben szerepet játszó nagyhatalmi konfliktusokat. Az elemzés feltárja az egyes nagyhatalmak érdekeit és azok ellentéteit. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a hármass szövetség 1882-ben, a hármass antant / brit-orosz szövetség pedig 1907-ben jött létre, és megnevezi a résztvevő államokat (Németország, Osztrák-Magyar Monarchia, Olaszország, Anglia / Nagy-Britannia, Franciaország, Oroszország).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. szövetség, nagyhatalom, diplomácia. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. gyarmatbirodalom, flotta.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. Japánt állítja be agresszornak, Anglia Japánt támogatja / visszatartani próbálja, az USA passzív szemlélő / nevető harmadik), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. új jelenség volt a japán nagyhatalom, a közvélemény orosz győzelmet várt, Anglia és Oroszország ekkor még ellenfelek voltak, a háború meggyengítette Oroszországot). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. Franciaország visszavonult Fashodából, Anglia és Franciaország között gyarmati konfliktus volt, megegyezési kísérletre került sor a két nagyhatalom között), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Anglia és Franciaország volt a két legnagyobb gyarmatosító, Franciaország számára fontosabb volt a németellenes politika, mint a britellenes, ez lett az alapja a brit-francia megegyezésnek). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. a német hadiflottát gyors ütemben fejlesztették, II. Vilmos nagy befolyással bírt a katonai ügyekre), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Németország gyarmatosításra készült, Anglia kihívásként értelmezte a flottafejlesztést, a német parlament gyenge volt a császári hatalommal szemben). T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. az Oszmán / Török Birodalom visszaszorult, független nemzetállamok jöttek létre a Balkánon, az Osztrák–Magyar Monarchia megszállta Boszniát), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egymással szembenálló nemzeti igények fogalmazódtak meg, az Osztrák–Magyar Monarchia konfliktusba került Szerbiával / Romániával / Oroszországgal, Oroszország terjeszkedni próbált a Balkánon / befolyása alá akarta vonni a Balkánt).	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó feltárja a szövetségi rendszerek kialakulását, és bemutatja az ezt befolyásoló nagyhatalmi konfliktusokat. T Rögzíti a három császár szövetségének létrejöttét (Németország, Osztrák–Magyar Monarchia, Oroszország, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. konzervatív/dinasztikus szövetség volt, nem oldotta meg az orosz-osztrák-magyar ellentétet a Balkánon, Bismarck diplomáciai sikere volt). T Rögzíti a kettős szövetség létrejöttét (Németország, Osztrák–Magyar Monarchia), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. orosz- és franciaellenes védelmi szövetség volt). T Rögzíti a francia-orosz szövetség létrejöttét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. németellenes védelmi szövetség volt). T Rögzíti a brit-francia antant létrejöttét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. csak barátsági szerződés volt, a gyarmati konfliktusokat elsimította, németellenes együttműködés kezdetét jelenti, Franciaország gyakorlatilag elismerte a britek vezető szerepét a gyarmati versengésben). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

X. századi magyar társadalom és életmód (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a X. századi magyarság társadalmát és életmódját mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a különböző társadalmi rétegeknek a kalandozásokban való részvételéről alkotott elméletek).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a tárgyalt időszak a honfoglalást követte <i> vagy a nyugati kalandozások 955-ig tartottak, és utal arra, hogy a magyarok a Kárpát-medencében éltek vagy kiter a kalandozások valamely térbeli elemére (pl. zömében nyugati irányú hadjáratok, vereség Augsburgnál).</i>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. nomadizmus / nomád életmód, nemzetség, törzs, kalandozások.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. egyes elképzelések szerint a kalandozások háttérében a pásztortársadalom válsága állt, az újabb elképzelés szerint a köznép földet is művelő / félnomád életmódot folytatott), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a korábbi elképzelés szerint a pásztorkodásból kiszorult köznép vett részt a kalandozásokban, a földet a zsákmányolt foglyok művelték, Györffy György cáfolja a pásztortársadalom válságára épülő magyarzatot, az újabb elképzelések szerint a kalandozásokban a középrétegek vettek részt). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Kristó szerint a kalandozások a vezető réteg érdekeit szolgálták, a kalandozások hatására kialakult az előkelők állandó fegyveres kíséréte), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a hadjáratok fő célja a zsákmányszerzés / meggazdagodás / a fegyveres kíséret eltartása volt, a kalandozások következtében nőtt az előkelők hatalma).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a társadalom és az életmód fő jellemzőit, és megmagyarázza ezeket. T Rögzíti a társadalom törzsi jellegét, és megnevez legalább két réteget (pl. törzsi-nemzetségi előkelők, fegyveres kíséret, közsabadok, szolganépesség) <i> vagy megadja valamely réteg korabeli megnevezését (pl. az előkelőket „bö”-nek nevezték, a köznépet / szolganépet „in”-nek nevezték)</i> T Rögzíti, hogy a nomád / félnomád életmód volt jellemző, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a nomád társadalom jellemzője az állattartó gazdálkodás / a vándorlás, a Kárpát-medencében megkezdődött az áttérés a letelepedett életmódra, teret hódított a földművelő életmód, a nomád harcmódor szerepet játszott a kalandozó hadjáratok sikerében). T Rögzít egy lényegi tény az életmód valamely elemével vagy a népességgel kapcsolatban (pl. fontos tárgyi emlékeik a tarsolylemezek / ékszerek, jurtákban / földbe süllyesztett házakban laktak, kézműipari tevékenységük volt a fazekasság / szövés / bőrfeldolgozás / nemezkesztés, becslések szerint a honfoglaló magyarok lélekszáma 200-500 ezer körül lehetett), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. az írásos források hiánya miatt fontosak a régészeti emlékek, a legtöbb tárgyat sírokban találták, a jurta nemezsből készült sátor volt / belső kialakítása a családon belüli hierarchiát tükrözte, a kutatók becslései a lélekszámról jelentősen eltérnek egymástól).	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

Hunyadiak törökellenes küzdelmei (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes küzdelmeit és stratégiáját mutatja be. Ismerteti a jelentősebb hadjáratokat és csatákat. Bemutatja a törökellenes küzdelem mozgatórugóit és jelentőségét. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a nándorfehérvári csata évét (1456) és Mátyás uralkodásainak évszámait (1458–1490), továbbá elhelyezi térben a küzdelmeket (pl. Balkán-félsziget, Bosznia, Nándorfehérvár) vagy megnevezi egyéb csaták / hadjáratok helyszínét évszámmal.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. hadsereg, csata, ostrom, hadjárat. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. végvár(rendszer), pápa, fekete sereg.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a magyar sereg vereséget szenvedett a várnai csatában, és megállapítja a vereség valamely okát vagy körülményét a szöveg alapján (pl. I. Ulászló megdöntötte a cselekedett, elesett a csatában, kezdetben a magyarok voltak fölényben). T Rögzíti a csata egy lényegi elemét a térképvázlat alapján (pl. Hunyadi áttörte a török hajózárat, bejutott a várba, a csatában kereszties seregek is részt vettek, Nándorfehérvár stratégiaileg fontos helyen feküdt), és megállapítja, hogy Hunyadi János felszabadította Nándorfehérvár várát a török ostrom alól. T Rögzíti a pápa Mátyás személyével kapcsolatos véleményének valamely elemét a szöveg alapján (pl. öröme fejezte ki királlyá választása miatt, Isten emberét / a kereszténység védelmezőjét látta benne), és megállapítja, hogy a törökellenes küzdelmek folytatását várta tőle. T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a török kapitány átadta a várat, a hadjáratra azután került sor, hogy a török terjeszkedés elérte a Szávát), és megállapítja, hogy Mátyás elfoglalta Jajcát / Bosznia északi részét.	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Hunyadi János és Hunyadi Mátyás törökellenes küzdelmeit, és rávilágít ezek mozgatórugóira, jelentőségére. T Rögzít egy Magyarország szempontjából fontos tény a török terjeszkedéssel kapcsolatban (pl. a Magyarországot védő utközőállamok török fennhatóság alá kerültek, a törökök meghódították a Balkán-félszigetet, csapataik rendszeresen betörték Magyarországra), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. kiépült a végvárrendszer, szükségessé vált a balkáni népekkel való összefogás); vagy rögzít egy fontos tény Hunyadi János személyével kapcsolatban (az ország legnagyobb birtokosa lett, birtokai nagyrészt a déli végeken terültek el, országos tisztségeket birtokolt), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az ország haderejének jelentős részével rendelkezett, tisztségei / birtokai révén a törökellenes védekezés irányítója lett, az 1440-es évek elején aratott győzelmei népszerűséget hoztak számára). T Rögzít egy fontos tény az 1443-as hosszú hadjárat kapcsán (pl. a támadó hadjárat célja a török főváros / Drinápoly elfoglalása lett volna, a magyar sereg mélyen benyomult török területre, majd visszafordulásra kényszerült), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a törökök a béke értelmében kiűrtették Szerbiát, a siker következtében kísérlet történt a törökellenes keresztény összefogásra, felmerült a törökök Európából történő kiszorításának gondolata, a pápa újabb hadjáratra buzdította a magyar királyt). T Rögzíti Mátyás törökökkel kapcsolatos politikájának egy fontos elemét (pl. védekezésre rendezkedett be, békét kötött), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. megerősítette a végvárrendszert, ez tette lehetővé nyugati hódításait, a béke ellenére voltak portyázások, felismerte, hogy Magyarország szövetségesek nélkül nem tudja kiverni a törököt Európából). T Rögzíti valamelyik Mátyás uralkodása alatt történt összeütközést (pl. Szabács elfoglalása, a kenyérmezei győzelem), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. Szabács elfoglalásának inkább politikai jelentősége volt, a kenyérmezei csatára a törökök Erdélybe indított hadjárata miatt került sor, a csatában a fekete sereg / Kinizsi Pál és az erdélyi vajda / Báthory István katonái vettek részt). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését. <i>Ugyanarra a válaszelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	00-12 [nem adható: 1 és 7]

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

Mária Terézia és a magyar nemesség (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyar nemesség és Mária Terézia viszonyának alakulását mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az udvar és a rendek kompromisszuma).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Mária Terézia 1740 és 1780 között uralkodott, és utal arra, hogy Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. rend(iség), kiváltság, nemes, országgyűlés.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényegi tény a szöveg alapján (pl. Kaunitz az országgyűlések mellőzését / a megyék külön-külön történő megnyerését javasolta), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez abszolutista törekvéseket tükröz, fontosnak tartotta a köznemesség / kismemesség megnyerését a reformokhoz); T Rögzíti, hogy Mária Terézia megalapította a Szent Istvánrendet / a magyar (nemesi) testőrséget, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez egy gesztus volt a magyar nemesek felé, célja egy udvarhű nemesi réteg kialakítása volt).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Mária Terézia és a magyar rendek kapcsolatának jellemzőit, és rávilágít az ezekben bekövetkezett változásra. T Rögzíti a Mária Terézia trónra léptekor kialakult dinasztikus konfliktus valamely elemét (pl. kirobbant az osztrák örökösödési háború, a német fejedelmek nem ismerték el Mária Terézia jogát a császári trónra), és tesz egy megállapítást a magyar nemesség ezzel kapcsolatos magatartására vonatkozóan (pl. a magyar országgyűlés megszavazta a háborúhoz szükséges adót és újoncokat, Mária Terézia oldalán magyar huszárok is harcoltak, a hagyomány szerint a magyar nemesek az „életünket és vérünket” felkiáltással álltak ki uralkodójuk mellett) <i> vagy </i> megállapítja, hogy Mária Terézia a magyar nemesek támogatását kiváltságaik megerősítésével biztosította. T Rögzíti, hogy Mária Terézia meg akarta adóztatni a magyar nemeseket és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez a kiváltságok megsértését jelentette volna, az országgyűlés nem fogadta el, Mária Terézia modernizálni akarta a birodalmat); <i> vagy </i> rögzíti, hogy Mária Terézia kiadta az Urbáriumot / rendeletben szabályozta az úrbéri viszonyt, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (az országgyűlés korábban elutasította az erre vonatkozó törvényjavaslatot, az uralkodó ezzel beavatkozott a nemesek és jobbágyaik viszonyába, a nemesek nem növelhették majorságuk területét, sértette az árutermelést folytató nemesek érdekeit). T Rögzíti az 1760-as években bekövetkezett változás valamely elemét (pl. Mária Terézia ekkortól nem hívott össze országgyűlést, rendeletekkel kormányzott), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez az addigi kompromisszum felrúgását jelentette, a rendszer abszolutisztikus jellegét erősítette, nem váltott ki komolyabb ellenállást a rendekből, az úrbéri szabályozással kapcsolatos vita következménye volt). <i>Ugyanarra a válaszlelemre nem adható pont két különböző szempont tartalmi értékelésénél.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

Széchenyi és Kossuth gazdasági elképzelései (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Széchenyi és Kossuth reformkori gazdasági elképzeléseit mutatja be. Ismerteti Széchenyinek és Kossuthnak a gazdasági vonatkozású javaslatait. Bemutatja a két politikus gazdasági vonatkozású kezdeményezéseit. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a reformkor időbeli határait (1825 / 1830 / 1832– 1848), és utal arra, hogy Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. gazdaság, ipar, vám, közlekedés. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. gőzhajó(zás), ősiség, közteherviselés.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrásrészlet egy fontos elemét (pl. Széchenyi szerint nem az uralkodót kell hibáztatni az elmaradottság miatt, a földbirtokosokhoz szól művében, a földbirtokosokat tekinti a haladás gátjának), és tesz egy érdemi megállapítást (pl. a saját társadalmi rétege / az arisztokraták vezetésével képzelte el az átalakulást, nem kívánt szembefordulni az udvarral, bízott az udvar együttműködésében). T Rögzíti a forrásrészlet egy fontos elemét (pl. Széchenyi a gőzhajózás beindításától a [szén- és vasérc-] bányászat fellendülését várta, a bányászatot a fejlődés alapjának tartotta), és megállapítja, hogy kezdeményezte a (balatoni) gőzhajózás beindítását. T Rögzíti a forrásrészlet egy fontos elemét (pl. Kossuth rámutatott az ipar jelentőségére a korabeli európai gazdaságban, az ipart a politikai függetlenség feltételének tekintette), és megállapítja, hogy Kossuth az ipar fejlesztése mellett érvelt. T Rögzíti a forrás egy fontos elemét (pl. Kossuth igazságtalannak tartotta a birodalom vámrendszerét, méltányos vámrendszer kialakítását követelte), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. Kossuth szerint a vámrendszer gátolta a magyar ipar fejlődését, a vámrendszer az örökös tartományok iparát támogatta a magyarral szemben, Kossuth ekkor már nem akarta eltörölni a belső vámhatárt).	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Széchenyi és Kossuth elképzeléseit és kezdeményezéseit, és rávilágít ezek céljaira, jelentőségére. T Rögzít egy fontos tény a gazdaság fejlesztésének mozgatórugóival kapcsolatban (pl. Nyugat-Európában ekkorra kibontakozott az ipari forradalom, Magyarország elmaradott volt Nyugat-Európához képest, Széchenyi elképzeléseire hatással voltak angliai tapasztalatai), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a cél a magyar gazdaság felzárkóztatása / modernizációja volt, a gazdaság fejlesztése politikai kérdéssé vált, összefüggött a polgári átalakulással) T Rögzíti Széchenyinek egy gazdasági vonatkozású javaslatát (pl. az ősiség / a céhek / a monopóliumok / a hatósági árszabás eltörlése, a közteherviselés bevezetése, a birtokbírhatás jogának megadása), és rávilágít annak jelentőségére (pl. a hitelfelvétel lehetősége, a piaci verseny kibontakozása, növekvő állami bevételek), vagy megállapítja, hogy Széchenyi reformkori programjának középpontjában a gazdasági kérdések álltak. T Rögzíti Széchenyi részvételét valamely reformkori gazdasági vállalkozásban (pl. vasútépítés, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, gőzmalom, Lánchíd, a Vaskapu hajózhatóságának könnyítése, a Tisza szabályozásának előkészítése), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a gazdasági fejlődés infrastrukturális / pénzügyi feltételeit kívánta megteremteni, jelentős vagyonnal rendelkezett). T Rögzíti Kossuth szerepét a Védegylet megalapításában, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a tagok vállalták, hogy lehetőség szerint magyar árut vásárolnak, működésének inkább politikai jelentősége volt); vagy rögzíti, hogy Kossuth javasolta a Fiumébe vezető vasútvonal megépítését, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez biztosította volna a magyar áruk kijutását a tengerre, lazította volna az Ausztriától való gazdasági függést, Széchenyi nem értett vele egyet). T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48

Antiszemizmus (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az antiszemizmus térnyerését mutatja be az 1920-30-as évek Magyarországon. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. bünbakképzés Trianonért és a Tanácsköztársaságért; zsidó „térfoglalás” képzete; zsidótörvények logikája).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Érvelése utal a téma szempontjából meghatározó magyarországi események időrendjére (legalább kettőt említ az alábbiak közül: első világháború, forradalmak, trianoni béke, zsidótörvények) és utal a térségben erősödő német befolyásra / Magyarország geopolitikai helyzetére.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. antiszemizmus, fajelmélet, forradalom, numerus clausus, zsidótörvények.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy Gömbös Gyula összefüggést látott a zsidók aránya és a háborús siker / kudarc (ill. a forradalmak) között, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a bünbakképzés érvényesült; ez a német „tördőfés-elmélet” átvétele; hivatkoztak a zsidó származású forradalmi vezetőkire). T Rögzíti, hogy Gömbös a zsidóság magyarság feletti hatalomátvételét vizionálta, ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez fajelmélet hatását mutatja; megjelent a zsidó kulturális / gazdasági befolyás veszélyének képzete; miniszterelnökként részben felülvizsgálta nézeteit).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az antiszemizmus főbb érveit, valamint feltárja jogi következményeit. T Rögzíti a numerus clausus lényegét (pl. a zsidók továbbtanulását korlátozta; a keresztény középosztályt akarta hivatalhoz / értelmiségi pályához juttatni), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvény még nem nevesíti a zsidóságot; később módosították; okként a zsidóság értelmiségen belüli jelentős arányát neveztek meg). T Rögzíti az első zsidótörvény lényegét (értelmiségi pályákon a zsidóság arányának 20%-ra csökkentése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvény vallási alapon határozta meg a zsidóságot; okként a zsidóság értelmiségen belüli jelentős arányát neveztek meg; már a náci Németország hatása is érezhető volt). T Rögzíti a második zsidótörvény lényegét (értelmiségi és gazdasági pályákon a zsidóság arányának 6%-ra csökkentése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a törvény már faji alapon határozta meg a zsidóságot; okként a zsidóságnak a gazdasági életen belüli jelentős arányát neveztek meg; ezt további, zsidókat korlátozó jogszabályok követték a háború alatt).	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

A Tanácsköztársaság létrejötte és államszervezete (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a Tanácsköztársaság létrejöttének körülményeit, és a hatalomgyakorlásának elméletét, valamint gyakorlatát mutatja be.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a Tanácsköztársaság rendszerét és a kialakult hatalmi viszonyokból következő ellentmondásokat.</p> <p>Az elemzés feltárja a Tanácsköztársaság diktatórikus jellegéből adódó ellentmondásokat (pl.: a hatalom koncentrációja és a proletariátus hatalomgyakorlása, a választásra jogosultak diszkriminatív megkülönböztetése és az alkotmányosság kísérlete).</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a Tanácsköztársaság az első világháborús összeomlás (1918) és az őszirózsás forradalom (1918. október 31.) kudarca után 1919. március 21-én az antant területi változásokat követelő jegyzéke nyomán jött létre.</p>	0-4
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat (hatalommegosztás, alkotmány, választójog stb.).</p> <p>T Szakszerűen használja a következő történelmi szakkifejezéseket (proletárdiktatúra, népbiztosok, karhatalmi szervek, kizsákmányolók, vörös terror stb.).</p>	0-6
Források használata	<p>M A vizsgázó válaszába beépíti a forrásokban található információkat, és egyszerű következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a Tanácsköztársaság irányító testülete a Forradalmi Kormányzótanács, és megállapítja, hogy ez diktatórikus módon gyakorolta a hatalmat.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a Tanácsköztársaság proletárdiktatúrának nevezte magát, és megállapítja, hogy ezért számos intézkedésével osztályalapon osztotta meg a társadalmat.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a Forradalmi Kormányzótanács uralma idején több száz rendeletet bocsátott ki, és megállapítja, hogy az élet minden területét szabályozni próbálta, ez is fokozta az emberek kiszolgáltatottságát.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy az ideiglenes alkotmány, mely a Forradalmi Kormányzótanács hatalmára épült, végig meghatározta a Tanácsköztársaság működését, és megállapítja, hogy a végleges alkotmány értelmében is egy viszonylag szűk csoport kezébe koncentrálnak a hatalom.</p>	0-10
Eseményeket alakító tényezők	<p>M A vizsgázó bemutatja, hogy a Tanácsköztársaság hatalomra kerülése minden demokratikus elvnek ellent mondott, s ez a gyakorlat egész fennállására jellemző.</p> <p>T Pl.: felismeri, hogy a proletárdiktatúra vezetését a népbiztosok szűk körű testülete látta el, élén Kun Bélával, és megállapítja, hogy ez is közrejátszott abban, hogy a rendszer társadalmi elfogadottsága rendkívül alacsony volt.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy a Tanácsköztársaság megteremtését a polgári állam szétesése, illetve az elkövetkező világorradalomba vetett hit tette lehetővé, és megállapítja, hogy a hatalmat ilyen körülmények között csak diktatórikus eszközökkel, sokszor terrorral lehetett fenntartani.</p> <p>T Pl.: rögzíti, hogy osztályalapon kirekesztették a választójogból az összes jogosult jelentős részét, és megállapítja, hogy ez az intézkedés elfogadhatatlan a demokratikus normák szempontjából.</p> <p>T Pl.: bemutatja, hogy az elvek és a gyakorlat abban is ellentmondott egymásnak, hogy a Tanácsköztársaság programja a dolgozók demokratikus jogainak kiterjesztését hirdette, alkotmány tervezete mégis egy fentről lefelé építkező államszervezetet fogalmazott meg, és megállapítja, hogy ez a felépítés gyakorlatilag kizárta volna a hatalommegosztás érdemi érvényesülését.</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0-12
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A tanuló fogalmazása mondatokból álló, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőképtettségéről tanúskodnak.</p> <p>A szöveg nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibákat.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16